

Onderwijshuisvesting op Koers....

Opdrachtgever: Gemeente Achtkarspelen

Tot stand gekomen in samenwerking met de gemeentelijke ambtenaren en de schoolbesturen in de gemeente Achtkarspelen

Maart/April 2019

Wim Luigjes

© Wim Luigjes Advies en Beleid

<u>Inhoudsopgave</u>	Blz.
1. Inleiding	4
2. Landelijke en Regionale ontwikkelingen	5
- Leerlingendaling in de regio	
- Omvang van de school	
- Kleine scholen toeslag	
- Renovatie	
- Relatie met uitkering Gemeentefonds	
- Ontwikkelingen Kinderopvang en onderwijs	
- Samenwerkingsscholen	
- Klimaatakkoord / verduurzaming	
3. Ontwikkelingen in Achtkarspelen	10
- Algemeen	
- Leerlingenaantallen	
- Vervangende huisvesting/renovatie	
- Duurzaamheid	
4. Samenwerking	16
5. Situatieschets per dorp	17
6. Overzicht planning en financiële consequenties	26

Bijlageboek

- overzicht per school
- leerlingen basisonderwijs
- leerlingen voortgezet onderwijs

1. Inleiding

Vanaf 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen van het primair onderwijs verantwoordelijk voor het totale onderhoud van de schoolgebouwen. Voor de scholen van het voortgezet onderwijs was deze verantwoordelijkheid er al vanaf 2007.

De verantwoordelijkheid voor de gemeenten beperkt zich formeel tot nieuwbouw en uitbreiding van scholen, eerste inrichting en eventuele constructiefouten.

In de praktijk is te zien dat de gemeente Achtkarspelen en de schoolbesturen een gezamenlijk belang hebben en samen optrekken om zorg te dragen voor een goede huisvesting en onderwijs voor de leerlingen in de gemeente Achtkarspelen.

Bij de overgang van de verantwoordelijkheid van het buitenonderhoud en aanpassingen van de schoolgebouwen van de gemeente naar de schoolbesturen, kwam het grijze gebied tussen vervanging en onderhoud nog eens duidelijk naar voren. Namelijk wie is er nu verantwoordelijk voor de renovatie van de schoolgebouwen. De toenmalige minister van onderwijs, heeft hierover geen standpunt ingenomen. Hij heeft aangegeven dat de gemeente en schoolbesturen hier gezamenlijk uit kunnen komen en een landelijk kader niet noodzakelijk was. De VNG, de PO-raad en de VO-raad hebben de handschoen opgepakt en hebben gezamenlijk een voorstel aan de minister gericht om te komen tot een wettelijke inkadering van het begrip renovatie.

De praktijk laat zien dat veel gemeenten en schoolbesturen met het oog op de belangen van de kinderen elkaar hebben gevonden en gaan voor een gezamenlijke verantwoording. In Achtkarspelen heeft dit onder andere geleid tot renovatie en aanpassingen van de samenwerkingscholen in Boelenslaan en Augustinusga.

De krimp van het aantal leerlingen geeft kansen en maakt het noodzakelijk met elkaar een gezamenlijke visie te ontwikkelen voor de korte en de lange termijn. Voor de inhoudelijke ontwikkeling van het onderwijs is dit vastgelegd in de eerdere notities Koersen op Kansen. Gelijktijdig met de vaststelling van dit integrale huisvestingsplan wordt dit geactualiseerd met de vaststelling van de notitie Koersen op Kansen 2019 – 2023.

Om onnodige uitgaven te voorkomen is het wenselijk dat er zicht is op de ontwikkeling in de huisvesting van de schoolgebouwen voor de korte en de lange termijn. Op deze manier kan het door de schoolbesturen uit te voeren onderhoud goed worden afgestemd op de visie hoe vorm moet worden gegeven aan het onderwijs en de onderwijsgebouwen in de afzonderlijke kernen in de gemeente.

In deze notitie worden de huidige ontwikkelingen benoemd. Per dorp wordt een situatieschets gemaakt met een bijbehorende planning.

Om het plan actueel te houden, vindt om de drie jaar een herijking plaats.

2. Landelijke en Regionale ontwikkelingen

Leerlingendaling in de regio.

De samenstelling van de Nederlandse bevolking verandert. Er komen steeds meer ouderen en het geboortecijfer daalt. Minder kinderen heeft direct tot gevolg dat er minder leerlingen de scholen voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs bezoeken.

In Noord Oost Friesland is al geruime tijd aandacht voor de gevolgen van krimp. Dit heeft geleid tot een rapportage 'Naar een regionaal voorzieningspreidingsmodel 2020-2030' van de Rijksuniversiteit Groningen (januari 2014). Als vervolg hierop is de 'atlas voor NO Fryslân' in september 2015 uitgebracht.

In de verkennende ontwikkelagenda onderwijsvoorzieningen 'Naar een regionale ontwikkelagenda voor onderwijsvoorzieningen in NO Friesland' zijn de CBS getallen voor de basisgeneratie (4 tot en met 12 jarigen) voor Achtkarspelen in de periode van 2016 tot en met 2023 weergegeven. Voor Achtkarspelen was een vermindering van 17% aangegeven.

Op basis van de meest actuele leerlingenprognose (2018) wordt in genoemde periode een vermindering van 451 leerlingen verwacht, procentueel 15,02% (Van 3.002 naar 2.551).

In september 2016 is er door basisschoolbesturen, wethouders en ambtenaren een gezamenlijke aanpak opgesteld om het vraagstuk van de leerlingendaling in de regio aan te pakken. Doel is om toekomstbestendige duurzame onderwijsvoorzieningen te realiseren bij voorkeur in combinatie met een voorschool, opvang en/of andere maatschappelijke voorzieningen.

De gezamenlijke agendapunten van de schoolbesturen zijn:

- identiteit;
- personeel en organisatie (in samenwerking);
- kansrijke plaatsen voor 'kindcentra' en combinaties van voorzieningen.

Dantumadiel, Dongeradeel, Ferweradiel, Kollumerland en Achtkarspelen werken met de regionale procesbegeleider Sjoerd Sol aan een gezamenlijke agenda om een toekomstbestendig onderwijsaanbod voor de regio Noord Oost Friesland te organiseren. In hoofdlijnen wordt een regionale huisvestingsagenda opgesteld, waarbij de afzonderlijke gemeenten een meer gedetailleerd huisvestingsplan voor hun eigen gemeente maken.

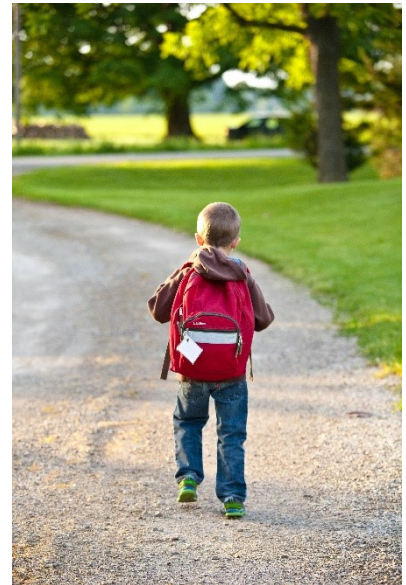
Omvang van de school.

In de overleggen is ook getracht gezamenlijk een leerlingenvomvang vast te stellen waaraan de scholen tenminste moeten voldoen. Aspecten van kwaliteit van het onderwijs en financiële haalbaarheid spelen hierbij een rol.

Uitgangspunt is tenminste 4 groepen met maximaal 2 leerjaren en een omvang tussen de 40 en 80 leerlingen. Veelal wordt een richtlijn van 60 (4*15) of 80 (4*20) gehanteerd. De keuze om een school al dan niet in stand te houden ligt uiteraard bij de schoolbesturen zelf.

Kleine scholen toeslag.

Het vorige kabinet heeft een signaal afgegeven om de kleine scholen toeslag af te schaffen. De huidige minister van onderwijs denkt hier heel anders over. In een brief van 13 maart 2018 aan de Tweede Kamer schrijft minister Slob dat de kleine scholentoeslag een belangrijk middel is om het

basisonderwijs toegankelijk te houden en de pluriformiteit van het aanbod te waarborgen. In tegenstelling tot het vorige kabinet is in het nieuwe regeerakkoord afgesproken om de kleine scholentoeslag te verhogen.

Scholen met minder dan 145 leerlingen krijgen aanvullende bekostiging. In het schooljaar 2018-2019 wordt de kleine scholen toeslag al met 10 miljoen euro verhoogd. Met ingang van het schooljaar 2019-2020 komt er structureel 20 miljoen euro meer beschikbaar voor deze scholen.

In de brief geeft de minister aan dat het een groot goed is dat in Nederland veruit de meeste kinderen op minder dan 3 kilometer afstand wonen van de basisschool die zij bezoeken.

In dezelfde brief wordt echter ook aangegeven dat het belangrijk blijft dat scholen van elkaar blijven leren, ervaringen en expertise uitwisselen en met elkaar samen werken. Juist vanwege de verwachte doorzettende krimp is het van belang dat scholen hierop blijven inzetten.

In het coalitieakkoord van de gemeente Achtkarspelen is aangegeven dat de gemeente het van belang vindt dat onderwijs dicht bij de mensen is, zeker het basisonderwijs als basisvoorziening. Uitgangspunt hierbij is dat er in elk dorp tenminste één basisschool is. En dat houden we zo.

Renovatie

Per 1 januari 2015 is de verantwoordelijkheid van het buitenonderhoud en de aanpassingen aan schoolgebouwen een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen geworden. De gemeenten zijn alleen nog verantwoordelijk voor uitbreiding en nieuwbouw van schoolgebouwen

Bij de wetwijziging van de verandering van deze verantwoordelijkheid is uitgebreid gesproken over het begrip renovatie. Vraagpunt hierbij was de wenselijkheid een kader vast te stellen wie waarvoor verantwoordelijk is. Probleem hierbij was dat het begrip renovatie niet is opgenomen als voorziening in de modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs. Hierdoor is er geen verantwoordelijkheid over te dragen of toe te wijzen

De minister heeft besloten geen algemeen kader vast te stellen voor renovatie. Maar dit aan gemeente en schoolbesturen zelf over te laten. Inmiddels hebben de PO raad, de VO raad en de VNG de handen ineen gestoken om tot een gezamenlijk voorstel te komen voor landelijke richtlijnen.

In eerste instantie is in 2017 een gezamenlijk voorstel voorgelegd aan de minister van onderwijs. Op zijn verzoek is het voorstel verder uitgewerkt en ligt er nu een concept voorstel.

Samengevat geeft het huisvestingsvoorstel het volgende weer:

- Gemeenten en schoolbesturen stellen gezamenlijk een meerjarig integraal huisvestingsplan (IHP) op, waarover op overeenstemming gericht overleg gevoerd wordt en dat in de plaats komt van de bestaande jaarcyclus van huisvestingsaanvragen voor het jaarprogramma. Daarmee krijgt het IHP een wettelijke status;
- Renovatie wordt als voorziening in de wet opgenomen;
- Schoolbesturen stellen verplicht een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) op waarin onderhoudswerkzaamheden en te besteden middelen zijn aangegeven;
- Het investeringsverbod als beschreven in de Wet op het primair onderwijs (WPO) wordt aangepast en versoepeld.

Op het eerste gezicht lijkt dit een goede ontwikkeling. Er zijn echter nog veel zaken die verder moeten worden uitgewerkt.

Met name vanuit de gemeenten is er veel kritiek op het voorliggende voorstel. Voorgesteld wordt renovatie als voorziening op te nemen in de wet. Welke financiële gevolgen dit voor gemeenten heeft is onduidelijk. Renovatie wordt gezien als een nieuwe taak die bij de gemeenten wordt neergelegd, waar geen enkele verhoging tegen over staat van de uitkering die de gemeente van het rijk ontvangt.

Argument voor het niet aanpassen van uitkering is dat in dit voorstel renovatie wordt gezien als een alternatief voor vervangende huisvesting. Met andere woorden: Er zal eerst geconstateerd moeten worden of er sprake is van een einde van de levensduur van het schoolgebouw. Is dit het geval dan komt er aan afweging om vervangende nieuwbouw dan wel renovatie toe te kennen. Als de beoordeling op deze wijze plaats vindt is er geen sprake van een nieuwe taak van de gemeente. Vervangende nieuwbouw is al een taak die bij de gemeente hoort. Deze verantwoordelijkheid wordt alleen anders uitgevoerd in de vorm van renovatie in plaats van vervangende nieuwbouw.

In principe geldt voor de schoolbesturen van het primair onderwijs een investeringsverbod. Schoolbesturen mogen de lumpsum middelen die zij van het rijk ontvangen alleen aanwenden voor die zaken waarvoor de middelen zijn bedoeld. (art 148 WPO). De gelden mogen niet worden ingezet voor zaken waarvoor de gemeente verantwoordelijk voor is.

Echter co financiering is mogelijk voor investeringen in de huisvesting die boven een bepaald basisniveau uitkomen en die binnen een termijn van 10 jaar door de schoolbesturen worden terugverdiend. De uitgaven moeten dan ook passen binnen de vermogenspositie van het schoolbestuur. Voorgesteld wordt in de wet zowel voor renovatie als bij vervangende nieuwbouw een uitgebreidere cofinanciering vanuit de schoolbesturen mogelijk te maken. Dit past beter bij de huidige verantwoordelijkheden en financiering van schoolbesturen.

Indien het rijk de voorstellen overneemt zijn hiervoor wetswijzigingen noodzakelijk. De procedure om de onderwijswetten aan te passen vraagt tenminste een periode van anderhalf jaar.

Verhouding inkomsten onderwijshuisvesting en daadwerkelijke uitgaven van gemeenten.

In het VNG congres van medio 2018 is een motie aangenomen waarin de VNG wordt opgeroepen in gesprek te gaan met Rijk en de onderwijsorganisaties over een substantiële verhoging van de bekostiging voor onderwijshuisvesting waarmee het mogelijk wordt om te voorzien in schoolgebouwen die voldoen aan de huidige kwaliteitseisen en aan de toekomstige eisen op het gebied van duurzaamheid.

De motie verwoordt het gevoel van de gemeenten dat vergoeding voor onderwijshuisvesting via het gemeentefonds niet meer in verhouding staat tot de kosten die in de praktijk moeten worden gemaakt.

Om uitvoering te geven aan deze motie heeft het bestuur van de VNG op 1 november 2018 aangegeven een expertiseteam Onderwijshuisvesting in te stellen met de volgende opdracht:

- Maak een reconstructie van de ontwikkeling van de geldstroom die gemeenten (via het gemeentefonds) beschikbaar hebben voor onderwijshuisvesting in de afgelopen 10 jaar
- Maak voor diezelfde periode een analyse van de ontwikkeling van de kosten voor onderwijshuisvesting die gemeenten maken op basis van hun zorgplicht en als gevolg van veranderende duurzaamheidsvereisten (zowel van de ontwikkeling die zich heeft voorgedaan als van de ontwikkelingen die te verwachten is)
- Geef een beeld van de (onderhouds)toestand van schoolgebouwen en van de opgave die er nog ligt.

- Maak een analyse van de verdeling van de kosten over de verschillende betrokken partijen. De rapportage van het expertiseteam vormt ook inbreng in het traject rond het Klimaatakkoord.

Verwacht wordt dat dit expertiseteam in 2019 de uitkomsten van het onderzoek kan leveren.

Ontwikkelingen kinderopvang en onderwijs; IKC vorming.

Met de harmonisatie van de peuterspeelzalen en de kinderopvang is ook de rijksbekostiging tussen kinderopvang en peuteropvang gelijk getrokken. Dit betekent dat werkende ouders een kinderopvangtoeslag kunnen aanvragen voor zowel kinderopvang als peuteropvang. Het ideaal is kinderopvang met de kwaliteit van voorschoolse educatie waar alle kinderen vanaf 2,5 jaar 640 uur per jaar recht op hebben. Dat komt neer op 16 uur per week gedurende 40 schoolweken. De ambitie is ieder kind een gelijke kans en startpositie te geven bij de start van het basisonderwijs.

Het onderwijs aan 2,5 jarigen tot en met 12 jarigen wordt steeds meer als één geheel gezien. Leegstaande lokalen in basisscholen zijn in gebruik bij kinderopvanginstellingen en bij het realiseren van nieuwe voorzieningen is steeds meer aandacht voor het al dan niet huisvesten van kinderopvang en peuteropvang in het zelfde gebouw. Of hier een label 'brede school' of 'IKC' aan wordt opgehangen is niet direct van belang. Het is van belang dat de samenwerking en de afstemming tussen leidsters en leerkrachten nadrukkelijk wordt gezocht. De afweging hoe deze samenwerking het beste vorm en inhoud kan worden gegeven is afhankelijk van de plaatselijke situatie.

Wet samen sterk door vereenvoudiging samenwerkingsscholen.

In dorpen die te klein zijn om op een verantwoorde wijze een levensvatbare openbare en bijzondere basisschool in stand te houden is een samenwerkingsschool de mogelijkheid om de diversiteit van het onderwijs aanbod in het dorp toch te blijven behouden. Hoewel dit formeel bij wet van 19 augustus 2017 is geregeld, waren er al een aantal pilots uitgevoerd om te komen tot samenwerkingsscholen.

In Achtkarspelen zien wij samenwerkingsscholen in Boelenslaan en Augustinusga.

Deze samenwerkingsscholen zijn eigenlijk een tussenvorm omdat de scholen onder een bestaand schoolbestuur zijn komen vallen. Er zijn wel duidelijke afspraken vastgelegd over het behouden van de eigen identiteiten.

Klimaatakkoord; verduurzaming.

Het doel van het klimaatakkoord is dat er een breed maatschappelijk akkoord komt over maatregelen die ertoe moeten leiden dat in 2030 de uitstoot van CO² met 49 procent omlaag is gebracht. De onderhandeling daarover wordt gevoerd aan 5 sectortafels. Schoolgebouwen vallen binnen de sectortafel 'Gebouwde omgeving'. In de gesprekken op deze tafels worden onder andere als een soort startmotor, plannen ontwikkeld voor de korte termijn met voornamelijk groot gebouwegenaren zoals bijvoorbeeld woningbouwcorporaties. Maar voor verschillende bouwgroepen worden er ook routekaarten ontwikkeld. Onderwijshuisvesting is één van deze bouwgroepen. Gemeenten krijgen een grote rol toebedeeld in de uitvoering van de gebouwde omgeving. Hier hoort dan wel een extra budget bij.

Onlangs hebben zowel PO-Raad, VO-raad, MBO-raad, Vereniging Hogescholen, VSNU en VNG een intentie ondertekend binnen de Tafel Gebouwde Omgeving. De partijen hebben afgesproken om voor 1 mei 2019 via een routekaart inzicht te geven in wanneer en op welke manier het vastgoed van onderwijsinstellingen en gemeenten zal worden verduurzaamd. Het einddoel: energieneutraal in 2040 voor scholen in het primair en voortgezet onderwijs.

De verwachting is dat de doelstelling te halen is als er met name wordt geïnvesteerd in het verbeteren van de installaties. Bij renovatie activiteiten zal hier veel aandacht aan moeten worden besteed. Voor het binnenklimaat is Frisse scholen B het kader waaraan moet worden voldaan.

Daarnaast zijn er ook particuliere instellingen die de investering voor duurzame maatregelen die door schoolbesturen worden gedaan, willen voorfinancieren. Een voorbeeld is de Stichting schooldakrevolutie die in overeenstemming met het Rijk en de BNG Bank een fonds gaat opzetten van waaruit scholen zonnepanelen en led verlichting kunnen financieren. Met de besparing op de energierekening kan de voorfinanciering vanuit het fonds worden terugbetaald. Nadeel op dit moment is nog dat de rekenrente die zal worden gehanteerd nog niet bekend is. Of dit interessant is voor de schoolbesturen is nu dan ook nog moeilijk te beoordelen.

3. Ontwikkelingen in Achtkarspelen

De daling van het aantal kinderen in de schoolgaande leeftijd zet nog door. In de periode van 2018 tot en met 2028 is er een vermindering van 398 leerlingen in de basisgeneratie (de inwoners van 4 jaar tot en met 11 jaar en 30% van de 12 jarigen). Bijgaand een overzicht van de verwachte daling per dorp.

(Bron: Leerlingenprognose 2018-2036 Basisonderwijs gemeente Achtkarspelen; PvG juni 2018)

periode 2018/2028				
	2018	2028	verschil basisgeneratie	in percentage
totaal	2857	2459	-398	-13,93%
Buitenpost	574	491	-83	-14,46%
Surhuisterveen	560	540	-20	-3,57%
Harkema	472	394	-78	-16,53%
Kootstertille	283	202	-81	-28,62%
Twijzelerheide	181	137	-44	-24,31%
Drogeham	170	148	-22	-12,94%
Surhuizum	139	94	-45	-32,37%
Augustinusga	123	114	-9	-7,32%
Boelenslaan	110	123	13	11,82%
Gerkesklooster	133	119	-14	-10,53%
Twijzel	112	97	-15	-13,39%

Dit overzicht geeft aan dat er geen sprake is van een algemene daling, maar dat er per dorp een gedifferentieerd beeld is. Duidelijk is wel dat de daling doorzet en de schoolbesturen met elkaar mogelijkheden van samenwerking moeten blijven zoeken.

Het overzicht van de basisgeneratie is als volgt berekend:

De prognosemaker heeft in de afgelopen 10 jaar de bevolkingsgegevens verzameld per kern en voedingsgebied. Van jaar op jaar is een analyse gemaakt van de veranderingen per leeftijdsjaar ten aanzien van verhuisgedrag en vruchtbaarheid. Op basis van deze informatie, informatie over het aantal woningen en de woningbouwplanning in de analyseperiode, zijn aannames gedaan ten aanzien van de bevolkingsontwikkeling van de gemeente Achtkarspelen voor de komende 18 jaar. Dit geeft dan een beeld van de basisgeneratie per kern (tabel hierboven). Op basis hiervan wordt de leerlingenprognose per afzonderlijke school berekend. Aan de hand van de belangstelling en deelname per school is vervolgens mede op basis van de historische gegevens een aanname bepaald welk aandeel elk van de basisscholen in het totaal aantal potentiële leerlingen (de basisgeneratie) zal hebben.

Hierbij is rekening gehouden met het gegeven dat globaal 5% van de basisgeneratie een ander soort onderwijs zal volgen dan het reguliere basisonderwijs en dat een school leerlingen uit een andere kern en/of andere gemeente kan trekken. Deze gegevens zijn vanuit de analyse bekend en hier is rekening mee gehouden in de prognose uitkomsten van de afzonderlijke scholen. De uitkomsten per school ziet u later in dit hoofdstuk.

Het uitgangspunt in het coalitieakkoord is dat er in elk dorp tenminste één basisschool aanwezig is. De actuele leerlingenprognose van juni 2018 laat zien dat het mogelijk is in elk dorp een school van tenminste circa 80 leerlingen (4 groepen van 20) te behouden. De bevoegdheid om beslissingen te

nemen over samenwerking of opheffen van scholen ligt in principe bij de scholen. Vanuit een gezamenlijke visie van schoolbesturen en gemeente wordt hier op een zorgvuldige wijze invulling aan gegeven.

Dit heeft al geleid tot levensbestendige samenwerkingscholen in Boelenslaan en Augustinusga. Een volgende stap vindt plaats in Twijzelerheide. De schoolbesturen Noventa en Roobol zijn met elkaar in gesprek om te komen tot één krachtige onderwijsvoorziening in dit dorp. In eerste instantie met behoud van zelfstandigheid en een nauwere samenwerking. Gaandeweg kan deze samenwerking mogelijk uitmonden in een samenwerkingschool.

De instandhoudingsnorm voor de rijksbesteding van basisscholen ligt voor de gemeente Achtkarspelen op 75 leerlingen. Het is mogelijk scholen met een kleinere omvang in stand te houden als een schoolbestuur het gewogen gemiddelde van de onder hun bestuur staande scholen gebruikt en het gemiddelde leerlingenaantal van deze scholen zich boven de instandhoudingsnorm bevindt.

Opheffing van een school blijft achterwege indien de school:

- de enige van de richting is binnen 5 kilometer hemelsbreed gemeten;
- tenminste 50 leerlingen heeft;
- of de school de enige openbare basisschool is binnen 10 kilometer over de weg gemeten;
- en tenminste 23 leerlingen heeft.

Dit is de formele regelgeving, waarbij niet gekeken wordt naar zaken als financiële haalbaarheid en wenselijke onderwijskwaliteit. De schoolbesturen hebben gelet op de wenselijke kwaliteit van de scholen afgesproken zoveel mogelijk te streven naar scholen met tenminste 4 groepen en circa 80 leerlingen.

Leerlingenaantallen.

Basisonderwijs

Bijgaand een overzicht van uitkomsten van de leerlingenprognose basisonderwijs zoals die in 2018 door Buro Planning Verband Groningen is opgesteld in opdracht van de gemeente Achtkarspelen.

Nagenoeg alle scholen hebben de kern en het buitengebied van deze kern als voedingsgebied. Alleen de 'Oranje Nassaschool' in Kootstertille heeft een regionale functie. Deze school heeft leerlingen uit meerdere dorpen.

	School	1-okt-18	1-okt-25	1-okt-30
Augustinusga	De Twa-Ikker	91	84	105
Boelenslaan	De Wâldiik	94	103	102
Buitenpost	De Mienskip	212	211	200
	De Lichtbron	241	225	213
	De Fontein	95	90	85
Drogeham	De Tarissing	125	110	119
Gerkesklooster	De Claercamp	108	94	86
Harkema	De Wynroas	259	218	220
	It Holdersnêst	152	137	138
Kootstertille	Oranje Nassau	69	65	67
	De Merlettes	120	90	83
	De Balkwar	93	72	66
Surhuisterveen	De Hoekstien	154	150	145
	De Bernebrêge	209	206	199
	It Skriuwboerd	186	177	171
Surhuizum	Joh. Looijengaskoalle	103	74	78
Twijzel	De Oanrin	84	81	83
Twijzelerheide	De Reinbôge	163	140	128
	It Twaspan	42	25	24
totaal aantal leerlingen basisonderwijs		2.600	2.352	2.312

Op basis van deze gegevens is het principe van tenminste één basisschool per dorp haalbaar. De laatste basisschool in het dorp is dan het liefst een ‘samenwerkingschool’ waar zowel de christelijke als de openbare identiteit zijn gewaarborgd.

Voortgezet onderwijs

De hieronder staande leerlingenaantallen van het voortgezet onderwijs zijn afgeleid uit de eigen korte termijn prognose van de scholen zelf, de interne en externe omgevingsanalyse van het voortgezet onderwijs in Noord Oost Friesland 2020-2028 (BMC, dec 2015) en het landelijke scenariomodel voortgezet onderwijs.

Voortgezet onderwijs		1-okt-18	2024	2028
Buitenpost	Lauwers College	966	829	758
	Nordwin College	364	342	311
Surhuisterveen	Singelland College	486	452	406
totaal aantal leerlingen voortgezet onderwijs		1.816	1.623	1.475

Uit deze tabel is tijdelijk te zien dat het voortgezet onderwijs de komende periode wordt geconfronteerd met een vermindering van het aantal leerlingen die zich al eerder bij de basisscholen voordeed. In de regio noord oost Friesland is te zien dat de schoolbesturen van het voortgezet onderwijs elkaar opzoeken en de haalbaarheid van bestuurlijke samenwerking onderzoeken. Het ‘Singelland College’ in Surhuisterveen heeft een breed aanbod van VMBO onderwijs. Gelet op het leerlingenaantal is het aantal leerlingen van de afzonderlijke richtingen beperkt. Dit vraagt de nodige creativiteit van het schoolbestuur om het brede aanbod in stand te kunnen houden. Het ‘Nordwin College’ valt op dit moment niet onder de zorgplicht van de gemeente. De MBO/VMBO school wordt rechtstreeks gefinancierd voor de huisvesting en de exploitatie door het ministerie van

OCW. Op termijn komt de zorg voor het onderwijs wellicht wel naar de gemeente. Wanneer en op welke wijze is op dit moment nog onbekend.

Leeftijd van de schoolgebouwen.

De oorspronkelijke bouwjaren van een groot aantal scholen ligt globaal tussen 1960 en 1980. In de loop der jaren is er bij nagenoeg alle schoolgebouwen sprake geweest van uitbreidingen en aanpassingen. Bouwtechnisch wordt geen enkel schoolgebouw in de gemeente als slecht beoordeeld.

De twee gebouwen met de oorspronkelijk oudste stichtingsjaren zijn de twee schoolgebouwen in Twijzelerheide. Indien de gesprekken tussen de schoolbesturen leiden tot een verdergaande samenwerking in Twijzelerheide, waarbij vervangende huisvesting wordt gerealiseerd, is dit niet meer van toepassing. Het hierna volgende schoolgebouw met het oorspronkelijk oudste stichtingsjaar is de school in Augustinusga. Dit gebouw is in 2018 grootschalig gerenoveerd.

Vervangende huisvesting/renovatie.

Vooruitlopend op de definitieve wetgeving zijn gemeente en schoolbesturen vrij om in de beoordeling vooruit te lopen op de komende wetgeving van renovatie in plaats van vervangende nieuwbouw met een co financiering vanuit de schoolbesturen. De schoolbesturen zullen hierbij wel de vrijheid moeten krijgen om voor de formele wijziging van de wet geen hinder te hebben van het financieringsverbod.

Uitgangspunt is dat er sprake moet zijn van het einde van de levensduur van een schoolgebouw. Deze situatie is er niet automatisch als het schoolgebouw financieel is afgeschreven.

De Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Achtkarspelen zegt hierover het volgende:

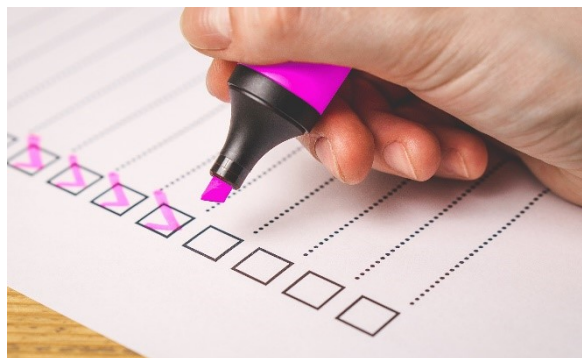
A.2 Vervangende bouw

De noodzaak van vervangende bouw is aanwezig als:

- a. op grond van een overeenkomstig NEN 2767 opgestelde bouwkundige rapportage wordt vastgesteld dat onderhoud en aanpassingen niet zal leiden tot de gewenste levensduurverlenging van tenminste 20 jaar;*
- b. dit het gevolg is van een herschikking operatie;*
- c. dit het gevolg is van ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening en:
 - 1°. als het een voor blijvend gebruik bestemde voorziening betreft een overeenkomstig bijlage II opgestelde prognose aantoont dat dit aantal leerlingen gedurende ten minste 15 jaar aanwezig zijn of kunnen worden verwacht, of*
 - 2°. als het een voor tijdelijk gebruik bestemde voorziening betreft een overeenkomstig bijlage II opgestelde prognose aantoont dat dit aantal leerlingen gedurende ten minste 4 jaar aanwezig zijn of kunnen worden verwacht, en**
- e. er binnen 2000 meter geen gebouw beschikbaar is of komt dat geschikt is of geschikt te maken is als passende huisvesting voor de school, en*
- f. het onmogelijk is om door medegebruik een passende huisvesting voor de school te realiseren.*

De levensduur van een schoolgebouw is hier verbonden aan de technische levensduur. Bij de vaststelling van de verordening. In de toelichting van dit artikel wordt dit enigszins genuanceerd.

Hierin wordt aangegeven dat gelet de zorgplicht voor voldoende en adequate huisvesting bij de beoordeling van de aanvraag naast de technische noodzaak ook aandacht zal worden besteed aan de functionaliteit van het gebouw. Op basis van redelijkheid en billijkheid zal een eendoordeel worden gevormd.

Om alert te zijn op deze afwegingen is het goed om per schoolgebouw een moment te benoemen waarop een afweging plaatsvindt of er aanpassingen noodzakelijk zijn of dat voor de komende periode de toestand van het schoolgebouw volstaat. Voorgesteld wordt in het meerjarenperspectief jaarlijks een bedrag op te nemen om adequaat te kunnen handelen. De daadwerkelijke inzet van deze middelen wordt uiteraard aan het college en het op overeenstemming gericht overleg met de schoolbesturen voorgelegd.

In de weergave van de situatie per dorp wordt aandacht besteed aan de planning per schoolgebouw. bij de betreffende scholen bedoeld afwegingsjaar benoemd. Onderstaand een weergave van de afwegingsmomenten van de afzonderlijke scholen. In het financieel overzicht in het laatste hoofdstuk is te zien dat er bij de afwegingsmomenten middelen worden gereserveerd. Dit is geen indicatie van de uitkomsten van de afwegingen, maar puur praktisch om eventueel direct adequaat op te kunnen treden indien uit de afweging blijkt dat levensduur verlengende maatregelen noodzakelijk zijn. De hoogte van de opgenomen bedragen is gebaseerd op de onlangs uitgevoerde aanpassingen in Augustinusga en Boelenslaan.

Indien uit de afweging blijkt dat de eerste jaren met het huidige schoolgebouw kan worden volstaan is er geen budget noodzakelijk. Indien uit het onderzoek blijkt dat vervangende nieuwbouw noodzakelijk is, zal hiervoor een aanvullend budget moeten worden aangevraagd.

Jaar	Schoolgebouw
2020	Joh. Looijengaskaolle, Surhuizum
2021	De Hoekstien, Surhuisterveen
2022	De Oanrin, Twijzel
2023	De Wynroas, Harkema
2034	De Waldiik, Boelenslaan
2038	De Bernebrêge, Surhuisterveen
2038	De Twa-ikker, Augustinusga
2039	It Skriuwboerd, Surhuisterveen
2040	OSG Singelland, Surhuisterveen
2049	It Holdersnest, Harkema
2053	De Claercamp, Gerkesklooster

De schoolgebouwen in Buitenpost en Kootstertille zijn niet meegenomen in dit overzicht. In dit plan is opgenomen dat er een brede beoordeling van de huisvesting van de scholen in deze dorpen zal plaatsvinden. Het streven is om al in 2019 te starten met de eerste oriënterende onderzoeken hiervoor dat uiterlijk in 2021 moet leiden tot concrete voorstellen.

Duurzaamheid.

De gemeente heeft een verantwoordelijkheid voor het realiseren van nieuwbouw en uitbreiding. Voor nieuwe schoolgebouwen geldt dat deze als Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) worden gerealiseerd. Indien mogelijk zal ook gekeken worden naar een gasloos gebouw.

Gemeente en schoolbestuur gaan hierbij in overleg met elkaar over een eventuele bijdrage van de schoolbesturen in deze ambitie.

Het plaatsen van zonnepanelen op de daken ziet de gemeente als een keuze en een eigen uitvoering door de schoolbesturen. In principe wil de gemeente hier aan mee werken onder voorwaarden dat de dakconstructie voldoende draagkracht heeft. Daarnaast mag het niet zo zijn dat als een schoolgebouw na einde gebruik voor schooldoeleinden naar de gemeente komt, dat er dan nog (contractuele) verplichtingen op het gebouw rusten voor de zonnepanelen.

Op dit moment wordt vorm en inhoud gegeven aan het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid. Hierin wordt duidelijk wat de rol en positie is van de gemeente voor de bestaande schoolgebouwen.

4. Samenwerking

Onderwijshuisvesting is geen eigen afzonderlijk aandachtsgebied meer. Er zijn steeds meer raakvlakken met andere onderwerpen die samenwerking noodzakelijk maken. De inhoudelijke samenwerking wordt beschreven in de notitie Koersen op kansen 2019-2023.

In dit hoofdstuk worden mogelijke huisvestingsconsequenties van de samenwerking in beeld gebracht.

Samenwerking Voortgezet onderwijs en Primair Onderwijs.

Er is steeds meer aandacht voor een goede overgang van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs. Voor leerlingen die eerder aan een volgende stap toe zijn is het goed te onderzoeken op welke wijze dit gestalte kan krijgen. Landelijk zijn er al een aantal Tienercolleges, waar leerlingen van de bovenbouwgroepen van het basisonderwijs en de eerste leerjaren van het voortgezet onderwijs op een plek onderwijs op maar krijgen aangeboden. Vanuit het ministerie van OCW worden extra middelen verstrekt om het aantal pilots voor een Tienercollege mogelijk te maken. Voor het IHP is het vooralsnog een constatering dat deze vorm van onderwijs op termijn mogelijke huisvestingsconsequenties met zich mee zal brengen. De inhoudelijke aspecten van de opkomst van het Tienercollege zal verder worden uitgewerkt in de notitie Koersen op Kansen.

Samenwerking Voorschoolse periode en de basisschool.

In het kader van een doorlopende leerlijn en een gelijke start voor iedere leerling bij de aanvang van de basisschoolperiode is er al geruime tijd samenwerking tussen de diverse scholen en instellingen voor voor- en naschoolse opvang. Waar mogelijk is al te zien dat deze instellingen al gebruik maken van leegstaande lokalen in schoolgebouwen of dat er bij nieuwe onderwijsvoorzieningen extra ruimte wordt gerealiseerd.

Bij nieuwbouw of renovatie zal zoveel mogelijk worden getracht gezamenlijke huisvesting te realiseren. Een en ander is wel afhankelijk van de wijze hoe de betreffende instelling(en) al is (zijn) gehuisvest. Indien gezamenlijke huisvesting nadelige effecten heeft op de levensvatbaarheid van andere voorzieningen in het dorp moet er een brede afweging van alle belangen plaatsvinden.

Samenwerking onderwijsvoorzieningen en voorzieningen sociaal domein.

In het kader van de jeugdhulp worden scholen vaak gezien als een eerste vindplaats van mogelijke problemen met het kind of het gezin. Steeds vaker is ook te zien dat de school een buurtfunctie heeft en ontmoetingsplekken heeft voor de ouders. Afhankelijk van de beschikbare ruimte in de schoolgebouwen kunnen activiteiten worden georganiseerd.

In het kader van het stimuleren van lezen door het jonge kind is er steeds meer een samenwerking tussen de bibliotheken en de scholen. In kleinere dorpen waar geen bibliotheekvoorziening aanwezig is zie je het verschijnsel dat er in de schoolgebouwen ruimte is waar boeken kunnen worden geleend. Vooralsnog is dit een inhoudelijke samenwerking.

5. Situatie per dorp

Augustinusga

In dit dorp is de basisschool 'Twa-Ikker' gehuisvest. Een samenwerkingschool van Noventa en Roobol die onder het bestuur van Noventa valt.

Het schoolgebouw is in 2018 aangepast voor de samenwerkingschool. Volgens de prognose zal het aantal leerlingen van de school de eerste jaren afnemen, maar voor de lange termijn komt het leerlingenaantal weer op het huidige niveau.

Leerlingen op 1 oktober	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035
Twa Ikker	104	99	91	83	83	84	105	108

De school beschikt over voldoende capaciteit. Tijdens de afname van het leerlingenaantal is er sprake van leegstand, maar daarna past de omvang van het gebouw weer bij het aantal leerlingen van de school. De voorzieningen die in 2018 zijn gerealiseerd zorgen voor een levensduur verlenging van het gebouw met 20 tot 25 jaar. In 2038 is het moment om de toekomst van het schoolgebouw te bezien.

Conclusie Augustinusga:

Schoolgebouw is in 2018 aangepast. Gedurende de looptijd van dit plan voldoet het gebouw en zijn geen voorzieningen noodzakelijk. Afwegingsmoment schoolgebouw in 2038.

Boelenslaan

De eerste samenwerkingschool in Achtkarspelen is in dit dorp gerealiseerd. De basisschool 'De Waldiik' valt onder het bestuur van Roobol. De school laat een toename van het aantal leerlingen zien.

Leerlingen op 1 oktober	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035
	81	88	93	90	97	103	102	99

Het schoolgebouw is in 2014 geschikt gemaakt voor de samenwerkingschool. Ook hier is sprake van voorzieningen die zorgen voor een levensduur verlenging van het gebouw met 20 tot 25 jaar. In 2034 is het moment om de toekomst van het schoolgebouw te bezien.

Indien het leerlingenaantal conform de prognose verloopt is er sprake van een capaciteitsprobleem.

Conclusie Boelenslaan:

Schoolgebouw is in 2014 aangepast. Gedurende de looptijd van dit plan voldoet de kwaliteit van het gebouw. Het daadwerkelijk leerlingenaantal moet in de gaten worden gehouden om vast te stellen of het gebouw qua omvang nog voldoet. Afwegingsmoment schoolgebouw in 2034.

Buitenpost

In Buitenpost zijn er 3 basisscholen en 2 scholen voor voortgezet onderwijs. De drie scholen voor basisonderwijs vertegenwoordigen de richtingen protestants christelijk onderwijs (De Lichtbron), Gereformeerd (De Fontein) en Openbaar (De Mienskip).

In zijn totaliteit neemt het aantal leerlingen van de scholen af. In tegenstelling tot deze totale tendens vertoont het leerlingenaantal van 'De Mienskip' voor de korte termijn een stijging.

Leerlingen op 1 oktober	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035
de Fontein	102	98	95	93	94	90	85	83
de Lichtbron	307	268	248	244	234	225	213	209
de Mienskip	205	207	211	219	225	211	200	196
totaal	614	573	554	556	553	526	498	488

Het schoolgebouw van 'De Mienskip' heeft onvoldoende ruimte om het leerlingenaantal nu en voor de lange termijn op te kunnen vangen. Volgens de letter van de verordening kan worden verwezen naar aanwezige leegstand binnen een afstand van 2.000 meter. Gelet op het feit dat dit tekort zich voor de langere periode voordoet is het de vraag of het onderwijskundig wenselijk is één of twee groepen voor langere tijd elders te huisvesten. Met de school zijn de mogelijkheden bekeken om tijdelijke uitbreiding bij de school te realiseren. Met het verplaatsen van het aanwezige noodlokaal in Drogeham kan dit worden gerealiseerd. Het streven is dit voor de aanvang van het schooljaar 2019/2020 uit te voeren.

'De Lichtbron' en 'De Fontein' worden geconfronteerd met leegstand. De school 'De Fontein' is vanaf de openbare weg niet zichtbaar. Hierdoor is er minder sociale controle wat door het schoolbestuur als onprettig wordt ervaren. Tevens beoordeeld het schoolbestuur het klimaat en de functionaliteit van het gebouw als onvoldoende.

Het 'Nordwin College' en 'Lauwers College' zijn de 2 VO scholen die in Buitenpost zijn gehuisvest.

Leerlingen op 1 oktober	2017	2018	2019	2020	2025	2028
Lauwers College	1018	966	945	932	811	758
Nordwin College	397	364	363	352	334	311
totaal vo leerlingen	1415	1330	1308	1181	1284	1069

Het aanbod van het 'Nordwin College' omvat zowel voortgezet onderwijs als Middelbaar Beroepsonderwijs. Door deze combinatie van onderwijsaanbod onder een bestuur is er sprake van een zogenaamde verticale scholengemeenschap. De bekostiging van deze scholen valt vanaf 1 januari 2019 onder het ministerie van OCW. Daarvoor werden deze scholen bekostig door het ministerie van Economisch Zaken. De huisvesting van de voortgezet onderwijs afdeling van de school valt niet onder de zorgplicht van de gemeente. Bij de overdracht van de bekostiging van de verticale scholengemeenschappen van het ministerie van EZ naar het ministerie van OCW is wel de wens uitgesproken om de bekostiging van het voortgezet onderwijs binnen de verticale scholengemeenschappen aan te laten sluiten bij de reguliere lumpsum bekostiging van het voortgezet onderwijs. Hoe, in welke vorm en wanneer is nu nog niet bekend. Mogelijk zal de zorgplicht voor de huisvesting van deze scholen dan onder de zorgplicht van de gemeente komen te vallen.

De nu bij de school aanwezige semi permanente lokalen worden op korte termijn afgestoten. Het aantal leerlingen past dan in het gebouw. Het leerlingenaantal van het voortgezet onderwijs zal afnemen. Hierdoor zal er op termijn leegstand ontstaan binnen de ruimte van het voortgezet onderwijs. Verwacht wordt dat het leerlingenaantal van het MBO onderwijs op een stabiel niveau zal blijven van rond de 70 leerlingen.

Het ‘Lauwers College’ is gehuisvest in een schoolgebouw dat in meerdere fases is gerealiseerd. Het schoolbestuur heeft een rapportage opgesteld voor het project revitalisering locatie Buitenpost. In dit rapport wordt onder andere aangegeven dat het nieuwbouwgedeelte nog niet optimaal wordt benut en het overige deel van het gebouw efficiënter te gebruiken is. Naast de nu al geconstateerde mogelijkheden voor een betere invulling van de ruimte heeft het Lauwers College te maken met een leerlingendaling van globaal 2% per jaar.

Mede gelet op de leeftijd van alle schoolgebouwen in Buitenpost en de leegstand waarmee het merendeel van de scholen mee te maken heeft, wordt geadviseerd om gezamenlijk met de scholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs te onderzoeken welke combinaties mogelijk zijn voor gezamenlijk gebruik van de aanwezige ruimte.

Op basis van dit onderzoek kunnen dan conclusies worden getrokken en eventuele wenselijke gevolgen in de tijd worden weggezet.

Conclusie Buitenpost:

1. In 2019 het capaciteitsprobleem van De Mienskip oplossen door verplaatsing noodlokaal Drogeham naar Buitenpost.
2. In 2019 starten met een verkennend onderzoek naar mogelijke andere huisvestingsscenario's binnen de beschikbare capaciteit, dat uiterlijk in 2021 zal moeten leiden tot concrete voorstellen. Hierbij ook aandacht schenken aan mogelijke ruimtevragen vanuit het sociaal domein (bibliotheek en jeugd- en dorpenteam).

Drogeham.

In Drogeham is de pc school ‘De Tarissing’ gehuisvest. Naast het permanente gedeelte, heeft de school eveneens een noodlokaal. Dit lokaal is inmiddels qua ruimtebehoefte niet meer noodzakelijk. Het leerlingenaantal van de school zal de komende jaren nog iets afnemen. Daarna is er voor de lange termijn een toename naar het huidige leerlingenaantal te zien.

Leerlingen op 1 oktober	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035
De Tarissing	140	123	121	115	101	110	119	132

Het schoolbestuur heeft aangegeven dat men het aangebouwde noodlokaal wil verwijderen. Mede gelet op de gebruikswaarde en de leeftijd van het schoolgebouw is het raadzaam niet afzonderlijk kosten te maken voor het verwijderen van het noodlokaal en de aanhelingskosten.

Geadviseerd wordt gelijktijdig het schoolgebouw te renoveren. Het aanwezige noodlokaal kan dan nog worden gebruikt als tijdelijke huisvesting tijdens de bouwwerkzaamheden. Na de realisatie van

de werkzaamheden in het permanente gebouw kan het noodlokaal dan worden verwijderd. Kosten voor tijdelijke huisvesting elders worden op deze manier voorkomen. In de begroting van 2019 is rekening gehouden met een investering ten behoeve van deze school. In het opgenomen bedrag zit een component voor de verplaatsing van het noodlokaal naar 'De Mienskip' in Buitenpost.

Conclusie Drogeham:

1. *Het schoolgebouw van De Tarissing in 2019 aanpassen.*
2. *Tijdens de werkzaamheden het noodlokaal laten staan als tijdelijke huisvesting.*
3. *Het noodlokaal hierna verplaatsen naar Buitenpost.*

Gerkesklooster/Stroobos

In 2013 is vervangende huisvesting gerealiseerd voor de in Gerkesklooster gehuisveste school 'De Claercamp'. De school is nu gehuisvest in het MFC De Ferbinning, gezamenlijk met de peuteropvang en een jeugdsoos.

Het aantal leerlingen van de school zit nu een aantal jaren op een stabiel niveau, maar zal daarna afnemen.

Leerlingen op 1 oktober	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035
De Claercamp	106	109	109	103	103	94	86	84

In 2018 zijn de laatste opleverproblemen van het terrein om de school opgelost en is de school voor de komende jaren goed gehuisvest. Het eigendom van het gebouw ligt bij de gemeente. Het schoolbestuur is in goed overleg met de overige participanten de beheerder van het gebouw. In 2019 worden de onderlinge afspraken formeel vastgelegd.

Conclusie Gerkesklooster Stroobos

1. *Schoolgebouw is in 2013 opgeleverd. Gedurende de looptijd van dit plan voldoet het gebouw en zijn geen voorzieningen noodzakelijk.*
2. *Het beheer van het gebouw wordt in 2019 formeel beschreven en vastgelegd.*
3. *Afwegingsmoment schoolgebouw 2053.*

Harkema

Harkema heeft een openbare en een protestants christelijke basisschool. Het aantal leerlingen van deze twee scholen daalt geleidelijk en zal zich rond 2030 stabiliseren.

Leerlingen op 1 oktober	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035
de Wynroas	261	263	260	241	237	218	220	221
it Holdersnest	167	165	152	156	154	137	138	139
totaal	428	428	412	397	391	355	358	360

Beide scholen hebben normatieve leegstand in het gebouw. Deze is het grootst bij 'De Wynroas'. Met elkaar kan worden gezien of hier een andere invulling aan kan worden gegeven.

Conclusie Harkema:

- 1. It Holdersnest heeft relatief nieuw gebouw. Schoolgebouw de Wynroas is in meerdere fases gerealiseerd.*
- 2. Afwegingsmoment schoolgebouw De Wynroas in 2023.*
- 3. Afwegingsmoment schoolgebouw It Holdersnest in 2049.*

Kootstertille

In Kootstertille zijn 3 scholen gehuisvest. De openbare en de PC school hebben voornamelijk leerlingen uit het dorp. De Gereformeerde 'Oranje Nassauschool' heeft een regiofunctie.

Het aantal leerlingen van de scholen in de komende jaren is als volgt

Leerlingen op 1 oktober	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035
de Balkwar	80	81	85	83	85	72	66	70
De Merlettes	124	120	114	112	106	90	83	88
Oranje Nassau	87	77	68	72	71	65	67	69
totaal	291	278	267	267	262	227	216	227

Eerder in dit IHP is gesproken over een minimum aantal leerlingen van een school van 60 à 80 leerlingen. Het leerlingenaantal van een tweetal scholen bevindt zich al rond dit leerlingenaantal. De leerlingenprognose geeft aan dat op de lange termijn alle scholen rond de 80 leerlingen hebben.

De 3 scholen hebben allen te kampen met leegstand en gebouwen met een redelijke gebruikswaarde. Optie is om samenwerking en/of gezamenlijke huisvesting van de scholen te onderzoeken waarbij in ieder geval de openbare school en de PC school worden betrokken. Gelet op de omvang van de scholen is gezamenlijke huisvesting van de drie scholen in het dorp een reële onderzoeksvraag.

Voorgesteld wordt geheel vrijblijvend oriënterende gesprekken te voeren over het toekomstperspectief van de scholen en de huisvesting die daarbij hoort.

Conclusie Kootstertille:

- 1. In 2019 starten met een oriënterende gesprekken over het toekomstperspectief van de scholen, dat uiterlijk in 2021 zal moeten leiden tot concrete voorstellen .*
- 2. Een scenario is gezamenlijke huisvesting van de drie scholen in één gebouw.*
- 3. Een tweede scenario is gezamenlijke huisvesting van twee scholen.*

Surhuisterveen

Dit dorp is een van de grotere kernen in de gemeente. Hier zijn 3 scholen voor basisonderwijs en een school voor voortgezet onderwijs gehuisvest.

Leerlingen op 1 oktober	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035
de Bernebrege	228	217	209	217	213	206	199	195
de Hoekstien	141	141	154	150	151	150	145	142
it Skriuwboerd	157	167	186	182	183	177	171	167
totaal	526	525	549	549	547	533	515	504

De scholen 'De Hoekstien' en 'de Bernebrege' vallen onder hetzelfde schoolbestuur (Noventa). De school 'De Hoekstien' heeft een gering capaciteitstekort.

De openbare basisschool maakt onderdeel uit van het 'MFC It Vleckehûs'. Binnen dit MFC kan 'It Skriuwboerd' door herverdeling van ruimten de komende jaren goed worden gehuisvest.

Een aantal jaren geleden zijn de twee scholen voor voortgezet onderwijs in Surhuisterveen samengegaan. De leerlingen zijn nu allemaal gehuisvest op de locatie van de 'OSG Singelland'. Op dit moment wordt onder andere gebruik gemaakt van tijdelijke huisvesting. Op basis van de huidige verwachting denkt het schoolbestuur dat op het moment dat de vergunning voor de tijdelijke huisvesting vervalt, de leerlingen nog niet allen in het permanente gebouw van de school kunnen worden gehuisvest. Ruim voor het verlopen van de tijdelijke vergunning zal een beoordeling moeten plaatsvinden of de dan aanwezige leerlingen al dan niet in de permanente huisvesting kunnen worden gehuisvest.

Leerlingen op 1 oktober	2017	2018	2019	2020	2025	2028
Singelland	509	495	489	479	438	406

Het deel van het schoolgebouw waarin de praktijklokalen zijn gehuisvest hebben een ouder bouwjaar. Dit deel is op kosten van het schoolbestuur al een aantal malen aangepast en voldoet. Wat wel knelt is de kwaliteit van het bij de school aanwezige gymlokaal. Deze is gedateerd en naar de mening van het schoolbestuur niet meer geschikt voor het bewegingsonderwijs zoals dat nu wordt gegeven. De vraag is gesteld om na te gaan of vervangende nieuwbouw voor de gymzaal mogelijk is. Naast het eigen gymlokaal maakt 'Singelland' ook gebruik van de Surventohal. De drie in deze hal

aanwezige zalen worden intensief gebruikt door de scholen in Surhuisterveen. De nog beschikbare ruimte in de zaaldelen is onvoldoende om 'Singelland' voor het bewegingsonderwijs geheel te verwijzen naar de Surventohal. Gelet hierop is vervangende nieuwbouw van een gymzaal een reële noodzaak. (inclusief paalfundering € 1.105.825)

Het schoolgebouw waarin tot voor kort het 'Lauwers College' Surhuisterveen was gehuisvest staat nu leeg. De verwachting is dat deze voor de korte en de middellange termijn niet nodig zal zijn voor het onderwijs. Mogelijkheden voor herontwikkeling worden onderzocht. Met 'Singelland' en het 'Lauwers College' bezien of er afspraken moeten worden gemaakt over de aanwezige inrichting van de praktijklokalen in dit gebouw.

Conclusie Surhuisterveen:

- 1. De Hoekstien heeft een gering capaciteitstekort. Vooralnog kan dit binnen de huidige capaciteit worden opgelost.*
- 2. It Skriuwboerd kan binnen de ruimte van het MFC it Vleckeûs worden opgevangen.*
- 3. De gymzaal van Singelland voldoet niet meer en binnen de aanwezige gymcapaciteit in het dorp is geen ruimte om deze uren geheel op te kunnen vangen. Vervangende huisvesting met een gymzaal is reëel.*
- 4. In de kadernota is in het jaar 2020 rekening gehouden met een investering voor vervangende nieuwbouw van een gymzaal.*
- 5. Afwegingsmoment schoolgebouw De Hoekstien in 2021.*
- 6. Afwegingsmoment schoolgebouw De Bernebrege in 2038.*
- 7. Afwegingsmoment schoolgebouw It Skriuwboerd in 2039.*

Surhuizum

De 'Johannes Looijengaskoalle' is in dit dorp gehuisvest. Een echte dorpschool met een redelijk stabiel aantal leerlingen. Voor de langere termijn wordt een daling voorzien. Door het schoolbestuur wordt een mindere afname van het aantal leerlingen voorzien.

Leerlingen op 1 oktober	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035
Joh Looijengaskoalle	109	110	104	99	93	74	78	82

Het schoolgebouw heeft een normatieve leegstand. Deze leegstand wordt door het schoolbestuur gebruikt voor een bovenschools aanbod voor hoog begaafden.

De gebruikswaarde en de technische staat van de school wordt door de bouwkundige van de gemeente als redelijk beoordeeld. Gebouw gerenoveerd in 2005/2006. Desondanks gebouw dat veel kosten met zich mee brengt. In 2017 is nog dakrenovatie uitgevoerd

De kwaliteit van het gebouw in de gaten houden en op termijn bezien hoe de toekomst van het schoolgebouw vorm wordt gegeven.

Conclusie Surhuizum:

- 1. Ondanks renovatie in 2005/2006 en dakrenovatie in 2017 is de technische staat en gebruikswaarde van het gebouw redelijk.*
- 2. De kwaliteit van het gebouw in de jaren houden en in 2020 bezien wat de toekomst van het gebouw is en welke voorzieningen daar eventueel noodzakelijk zijn.*

Twijzel

Het leerlingenaantal van de school 'De Oanrin' in Twijzel is redelijk stabiel en blijft boven het gewenste minimumaantal leerlingen.

Leerlingen op 1 oktober	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035
De Oanrin	92	89	88	86	87	81	83	83

Normatief heeft de school voldoende ruimte. Het schoolbestuur geeft aan dat de bruto/netto verhouding van het schoolgebouw zodanig is dat gebouw niet optimaal te gebruiken is. Het gebouw kent veel verkeersruimte waar geen onderwijs kan worden gegeven.

Door het jaarlijks spitsen van de onderbouwgroep in januari is er een gebrek aan lesruimte. Als oplossing wordt het speellokaal dan gebruikt voor de 2^e kleutergroep. Het bewegingsonderwijs voor de kleuters vindt dan plaats in het gymlokaal in de directe omgeving.

De technische staat van het gebouw is goed. Zolder geïsoleerd in 2015. De isolatie van het schoolgebouw is onvoldoende.

Conclusie Twijzel:

- 1. Kwaliteit van het schoolgebouw voldoet.*
- 2. Afwegingsmoment schoolgebouw De Oanrin in 2022*

Twijzelerheide

Op dit moment zijn de schoolbesturen van de twee in dit dorp gevestigde scholen met elkaar in gesprek over een verdergaande samenwerking die gaandeweg mogelijk kan resulteren in een samenwerkingsschool.

Het aantal leerlingen van de twee scholen geeft het volgende beeld

Leerlingen op 1 oktober	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035
de Reinboge	174	169	170	169	162	140	128	132
it Twaspan	42	41	42	35	32	26	24	24
Totaal	216	210	212	204	194	166	152	156

De technische staat en de gebruikswaarde van de schoolgebouwen is redelijk. De beoogde samenwerking kan het beste gestalte worden gegeven door de scholen ook daadwerkelijk onder één dak te huisvesten. De huidige schoolgebouwen hebben niet die omvang dat beide scholen in één van de bestaande gebouwen kan worden gehuisvest. Rekening houden met de technische en functionele staat van de gebouwen heeft vervangende nieuwbouw een duidelijke voorkeur.

De intentie van de schoolbesturen is om naast onderwijs ook onderwijs gerelateerde voorzieningen in het gebouw te huisvesten. De opties hiervoor kunnen worden onderzocht. De in het dorp gehuisveste peuteropvang huurt nu ruimte in het dorps huis, dat op niet al te grote afstand van de scholen is gelegen. Hoewel de wens van de schoolbesturen begrijpelijk is en ook past binnen de gemeentelijke wensen, moet een samenvoeging van de peuteropvang in de te realiseren onderwijsvoorziening niet tot gevolg hebben dat de levensvatbaarheid van het dorps huis in het gedrang komt.

Voorstel: In 2019 onderzoeken hoe en waar de onderwijsvoorziening kan worden gerealiseerd en daarbij meenemen of het met een brede afweging van alle belangen mogelijk is de peuteropvang ook onder te brengen in de te realiseren voorziening.

Conclusie Twijzelerheide:

- 1. Rekening houdend met de omvang en de kwaliteit van de huidige gebouwen is de eerste optie vervangende nieuwbouw waarin beide scholen kunnen worden ondergebracht.*
- 2. In de begroting en de kadernota zijn hiervoor al middelen opgenomen.*
- 3. Gelet op de wens om een zo breed mogelijke kindvoorziening te realiseren een brede afweging te maken welk aanbod kan worden toegevoegd en wat de consequenties hiervan zijn.*
- 4. Verdere vormgeving in 2019. Uitvoering 2020/2021.*

6. Overzicht Planning en financiële consequenties

Jaarplanning:

- 2019 - Onderzoek en uitwerking kindvoorziening Twijzelerheide
- Aanpassing Tarissing in Drogeham
- Capaciteitsprobleem De Mienskip in Buitenpost oplossen door verplaatsing noodlokaal Drogeham
- Start oriënterend onderzoek Kootstertille
- Start oriënterend onderzoek brede huisvesting in Buitenpost.
- 2020 - Uitvoering realisatie kindvoorziening Twijzelerheide
- Afwegingsmoment schoolgebouw Joh.Looijengaskoalle, Surhuizum
- 2020 - Vervangende nieuwbouw gymzaal Singelland Surhuisterveen
- 2021 - Afwegingsmoment schoolgebouw De Hoekstien Surhuisterveen
- 2022 - Afwegingsmoment schoolgebouw De Oanrin Twijzel
- 2023 - Afwegingsmoment schoolgebouw De Wynroas, Harkema
- 2024 - Afwegingsmoment schoolgebouw de Waldiik, Boelenslaan

Financiële consequenties:

Investerings:

2019	eerste fase vervangende nieuwbouw Twijzelerheide	€	650.000
	Aanpassing De Tarissing	€	350.000,--
2020	Uitvoering vervangende nieuwbouw Twijzelerheide	€	2.180.000,--
	Vervangende nieuwbouw Gymzaal Singelland	€	1.106.000,--
	Afweging schoolgebouw Joh. Looijengaskaolle	€	214.000,--
2021	Afweging schoolgebouw De Hoekstien Surhuisterveen	€	400.000,--
2022	Afschrijving boekwaarde schoolgebouwen Tw'heide	€	300.000,--
	Afweging schoolgebouw De Oanrin, Twijzel	€	400.000,--
2023	Afweging schoolgebouw De Wynroas, Harkema	€	600.000,--

De financiële consequenties voor 2019 en 2020 zijn al meegenomen in respectievelijk de gemeentebegroting 2019 en de jaarschijf 2020 van de kadernota.

De genoemde investeringen voor 2021 en volgende zijn onder voorbehoud en worden meegenomen in de integrale afweging van het meerjarenperspectief van de kadernota 2020 en volgende.

De raming van de hoogte van de investering bij de afwegingsmomenten is gebaseerd op ervaringscijfers van de in de afgelopen jaren aangepaste schoolgebouwen (Augustinusga en Boelenslaan) en de begroting voor de aanpassing in Drogeham.